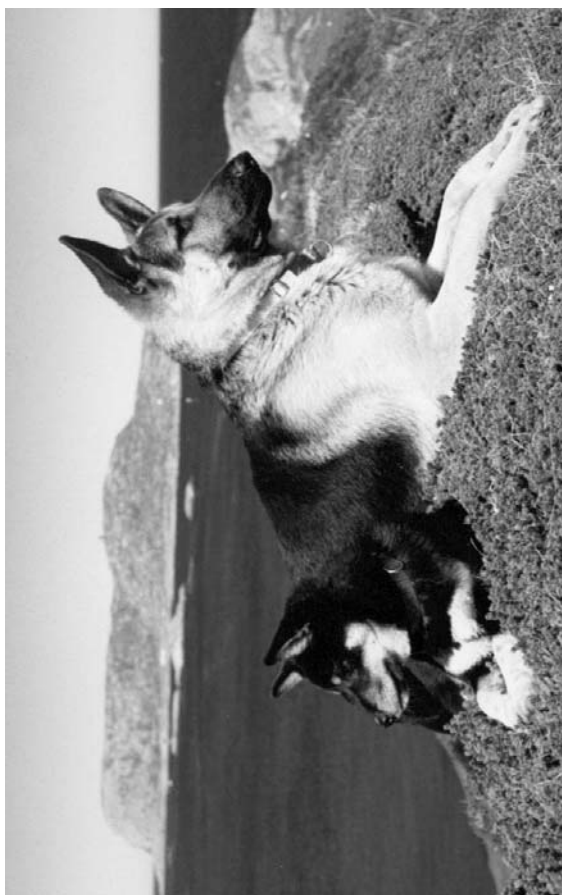

B

Returadresse:
Sverre Kjøbli,
Imsdalen, 7760 Snåsa

Ichi og Bartok holder utkikk over den
nordnorske sommeridyllen

SHIB-A- VISA

Nr. 1 Mars 2001 Årgang 4

Panoramautsikt...

HVEM ER HVEM...

STYRET I NORSK SHIBAKLUBB

LEDER Lisbeth Høyem

Leiraplassen 6, 7710 Sparbu
Tlf 7416 2285 / 917 16 284

geilis@online.no

NESTLEDER Kåre Langhelle

Kleivane, 4300 Sandnes
Tlf 5166 0732

2ni.langhelle@c2i.net

SEKRETÆR Arne Paulsrud

Breiskallvn. 70, 2834 Hundalen
Tlf 6118 8269

kenzoku@online.no

KASSERER Sverre Kjøbli

Imsdalen, 7760 Snåsa
Tlf 7415 2816

sverre.kjobli@c2i.net

STYREMEDLEM Gerd Braseth

Gulsrud, 3370 Vikersund
Tlf 3278 2000

gerd.braseth@c2i.net

STYREMEDLEM Anne Lise Johansen

Fjordbrivsvn 13, 4050 Sola
Tlf 5165 1106

annar.m.johansen@online.no

VARAMEDLEM May M. Brun

8146 Reipå
Tlf 7575 5901

fambrun@online.no

VARAMEDLEM Marianne Holmli

Sjøvold, 7650 Verdal
Tlf 7407 7455

pei.fang@online.no

KONTAKTPERSONER

NORD-NORGE Halvor Størmer

Grindjord E6 19, 8520 Ankenesstrand
Tlf 7694 0409

halvors@solhaugen.vgs.no

MIDT-NORGE Marianne Holmli

Se varamedlem

VESTLANDET Anne Lise Johansen

Se styremedlem

ØSTLANDET Unni Hansen

Kringsjø, 1825 Tomter
Tlf 6992 2899

u-hansen@online.no

SØRLANDET Torhild Hansen

Opplandsvn 300, 4885 Grimstad
Tlf 3704 3830

AGILITY Harald Schjelderup

Rødsveien, 1540 Vestby
Tlf 6495 2053

harald.schjelderup@c2i.net

LYDIGHET Sissel Skjelbred

Dalsve, 7710 Sparbu
Tlf 975 67 022

BRUKS Halvor Størmer

Se Nord-Norge

VALPEFORMIDLER Gerd Braseth

Se styremedlem

REGISTRERING AV VALPEKULL TIL VALPELISTEN

OPPDRETTER:

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNR/ STED _____

TELEFON/ FAKS _____

E-POSTADRESSE _____

HJEMMESIDE _____

VALPEKULL:

FØDT/ FORVENTES FØDT _____

ANT. HANNER _____ FARGER _____

ANT. TISPER _____ FARGER _____

FAR (Reg.nr., tittel, navn) _____

MOR (Reg.nr., tittel, navn) _____

ANDRE OPPLYSNINGER SOM ØNSKES MEDTATT PÅ LISTEN:

NB! HELSEOPPLYSNINGER (F.eks HD-staus, patella og øyelysning) MÅ VÆRE DOKUMENTERT I FORM AV KOPI AV ATTEST ELLIGN.

OPPDRETTERS SIGNATUR _____

SKJEMAET SENDES VALPEFORMIDLER. SE ADRESSE I BLADET

Styret og utvalg setter pris på tilbakemelding fra medlemmene – både ris, ros, tips, ideer og saker til behandling. Vi ber om å få synspunkter skriftlig både i saker til styret/utvalg, men også reaksjoner på vedtak, medlemsblad og Hundesportspalten. Dette for at alle henvendelser skal få den rette Behandling som du ønsker og vi forfekter.

Kontaktpersoner er til for at medlemmene skal kunne spørre om ting de lurer på. Lokal aktivitet organiseres av nærmeste kontaktperson. Kom gjerne med spørsmål og ønsker om tema som kan besvares i bladet.

ANNONSERE I SHIB-A-VISA ELLER KATALOGEN??

TILBUD
PÅ ANNONSE I KATALOGEN:
HELSEIDE KR 50,-

ANNONSER I SHIB-A-VISA:
1 SIDE 100,-
1/2 SIDE 75,-
1/4 SIDE 50,-

**DOBBEL PRIS FOR
IKKE-MEDLEMMER!**

KONTAKT LISBETH HØYEM.

INNHold

Hvem er hvem	2
Innhold og redaktørens hjørne	3
Lederens side	4
Shibaspesialen 2001	5
Atferdsmønstre	6
Sjarmør i pels	9
Nye vandrepremier??	10
Fra Torhild	11
Tiggebrev....	12
Kursrapport	13
Årsmøtet 2001	24
Blodspor, del 3	25
Årets bruksshiba	30
Bare litt til..	31
Årets utstillingsshiba	33
Stafettpinnen	34
Når din firbeinte venn må dø	36
Rasepresentasjon	40
Innmelding til valpelisten	43

Redaktør: Lisbeth Høyem

UTGIVELSESPLAN 2001

Nr 1: Mars
Frist for stoff: 28.februar
Nr 2: Juni
Frist for stoff: 28.mai
Nr 3: September
Frist for stoff: 28.august
Nr 4: Desember
Frist for stoff: 28.november

Stoff til **Shib-a-visa 2/01**, sendes til
Lisbeth Høyem, Leiraplassen 6,
7710 Sparbu geilis@online.no

FORSIDEBILDET

Ran og Zenmai av Enerhaugen
Foto Solvor Nærland

BAKSIDEN

Kuroichi av Enerhaugen og schæferen Bartok.
Foto Paul Walle

REDAKTØRENS LILLE HJØRNE

Endelig!!! Etter mye om og men, har du nå Shib-a-visa nr 1-01 i dine hender. Under innhenting av pris på trykking, fikk jeg høre at vi kunne bli fritatt for moms på trykkingen. Og alle kroner vi kan spare, er gode penger. For å få fritak måtte vi ha en attest fra Fylkesskattekontoret, og for å få den måtte vi dokumentere at vi fylte kriteriene. Etter samtale med trivelig saksbehandler, ble siste nummer av Shib-a-visa og søknad sendt inn. Og den 17. april fikk vi fritaks-brevet!!! Jeg beklager ventetiden, men jeg føler at det var verdt det.

I dette nummeret er det en del artikler som jeg håper dere vil like å lese. Og husk at gode artikler fra andre blad godt kan sendes inn. Gode historier mottas med takk, og det samme med bilder. Ta med fotoapparatet neste gang du går på tur!!

Så håper jeg vi treffes på Hunderfossen i pinsen!!!

Lederens side

Et nytt år er godt i gang, vinteren er over og våren i rask framgang. Hos oss er dette en av de beste årstidene og årets utgave har vært uten alt for mye regn. Hundene ligger ute og nyter sola og vokter nøye skjæra som sitter på gjerde for å se om det blir noe mat til overs... Men det er mye som kommer frem når snøen forsvinner.... Spesielt irritert blir jeg når jeg må plukke etterlatenskapene til naboens hund, som må få gå løs fordi den er så snill...

På shibafronten er jeg i gang med forberedelsene til spesialutstillinga og årsmøtet. Styret har kommet godt i gang i år, føler jeg, så det lover godt for resten av året. Noen saker er kommet inn til årsmøtet og det vil nok bli diskusjoner og spenning.

Vi takker NKK som gir oss muligheten til å avholde billige telefonmøter, dette hjelper godt i vår økonomi. Men tilbudet burde kanskje vært bedre kjent? Takk til Anne Lise som oppdaget tilbudet for oss!!

Klubbens økonomi vil bli et sentralt tema fremover og vi trenger innspill til hvordan vi kan styrke den. Første mulighet til å hjelpe til er ved å gi premier til utlodding på spesialen!!!

Sommerjobben har jeg laget selv siden vi har parret både shiba og akita. Ingen fritidsproblemer i sikte med det første i alle fall.....

Jeg håper vi alle får en fin sommer og at den starter med en flott Shibaspesial! Hilsen Lisbeth

Tannsjekk Foto Solvor Nærland

The selected dogs were a few puppies and two females from about 4 months. This is really unique because the Shikoku population in Japan is rather small. Registered are 250-to 300 Shikoku's. We are very happy that these Shikoku lovers have their best interest in these Dutch folks. They all have one motto; "only the best is good enough".

Shikokuvalper fra Holland

Mr. and Mrs. Hesselmans have shown through the years to the Japanese people that they gave a lot of time, interest and what so ever that was needed, they did it. Through the years this relationship was built on one word; TRUST, from both ways. Mr. and Mrs. Hesselmans now know its their responsibility to keep the breed the way they are supposed to be, maybe even improve it....

But also to keep out rarities, whom so many breeds destroyed. This breed is so rare and pure, they want to keep it that way. Real Shikoku lovers can wait several years for a dog, I think you can understand it after reading this amazing story. A lot of people are interested from all over the world, Belgium, France, Italy, Denmark, Mexico, US and England. But all of them have positive interest (for now). The family Hesselmans are not going to sell their puppies to Shikoku lovers in line, but only to lovers who will go to the extreme.....

Fam Hesselmans.

Denne luringen ligner vel på noen vi alle kjenner???

RASEPRESENTASJON; SHIKOKU.

Når man surfer på Internett kan man komme over mye rart... Jeg har vært nysgjerrig på flere av de japanske rasene, og søker av og til på f.eks Hokkaido, Kishu, Kai. Nylig fant jeg en side om Shikoku, som er en større og større enn Shiba. Jeg gjengir deler av sidene med tillatelse fra forfatter/ eier. Hvis noen ønsker å lese mer, kan de gå inn på hjemmesiden www.vanveghe.nl/shikoku

This old historic breed, was mainly bred on the island Shikoku in Japan. The purpose of breeding was done for hunting deer and wild boar. Deer was their speciality. In 1937 this breed was registered in the official list of naturemonuments.

The Shikoku is in a way different from his cousin the Shiba inu, because of its height and the colour of its coat. The size is 43-53 cm. The colours are reddish or blackish.

Just like all the other Japanese breeds the coat is short, harsh with a thick undercoat. Also his body is characteristic from other Japanese breeds, the thick curled tail, and the triangular pricked ears. Typical signs are his very athletic substance of his body and of course his very beautiful and TYPICAL head, which is longer in the nose.

The Shikoku is a loyal hunter and a hunting companion whom stands any kind of weather. He is independent and can behave a bit reserved. Incase well raised he will be a great housepet.

KEKKI;

This was the real first Shikoku who ever left Japan and of course the first Shikoku in Holland. "Kazuhideryu", was called "Kekki", was growing into a fantastic male who is now over 2 years of age.

Of course we learned a lot from our first one. With more downs than ups. His behavior was more wolflike than doglike. But with lots of experience and patience we made it!!!!

"Kekki" is a really fantastic dog, a super showdog, and a fast learning pupil in different strokes of sports.

In 1998 we received our second invitation from Japan.....They had selected a reddish female for us.....

SHIBASPEIALEN 2001

HUNDERFOSSEN LØRDAG 2.JUNI

DOMMER: BOO LUNDSTRØM, SVERIGE

PÅMELDINGSFRIST Forlenget til 15.MAI

PÅMELDING PÅ GAMLE SKJEMA TIL
MARIANNE HOLMLI, SJØVOLD, 7650 VERDAL pei.fang@online.no

PÅMELDINGSAVGIFTER:

JK, AUK, AK, CH; 250,- VALP, VET: 125,-
½ PRIS F.O.M 3. HUND MED SAMME EIER (IKKE VALP OG VET)
(50 % TILLEGG VED BETALING ETTER 18. MAI)

BETALING TIL KONTO 0540 11 87369.
INNBETALING MÅ MERKES MED HUNDEN(E)S OG EIERS NAVN!

OPPLYSNINGER:

MARIANNE HOLMLI, 7407 7455, pei.fang@online.no

GRILLAFTEN

Det blir grillaften på lørdag, Quality Hundefossen Hotell griller biffer, hamburgere, pølser og koteletter. Potetsalat, salater, brød og smør, samt jordbær og kaffe til dessert.

Dette til en pris av 250,- per pers. - barn 50% rabatt.

Påmelding til Magne Bergersen, 6393 6483/ 412 19 165
kaibatsu@online.no

OVERNATTING BESTILLES HOS
Quality Hundefossen Hotell +47 6127 4000

Atferdsmønstre

Gjengitt med tillatelse fra artikkelforfatter, Hanne Kjelsberg

Dette er et stort og spennende tema som det behøver og snakkes om, selv om en i dette forumet ikke får dekket på langt nær alt.

I en rekke tilfeller hvor forholdet mellom hund kontra mennesker har gått galt, og hvor det hele har endt med avlaving av hunden, forårsaket alvorlige bittskader eller såkalte «nesten-ulykker», er ofte årsaken misforståelser og feiltolkninger av atferdsmønstrer.

Hunden stammer opprinnelig fra ulven og en kommer ikke utenom den når man snakker om atferd/atferdsmønster selv om hunden har levd blant menneskene i tusenvis av år. Og for å forstå hunden bedre og å få et bedre utbytte av samværet må en lære seg mer om hundens «væremåte», dvs. kommunikasjon/signaler og forståelse for hverandre.

I dette innlegget som vil handle om aggresjon, vil ordet komme igjen og igjen. Delvis bevisst av undertegnede, men også fordi det å finne et erstatningsord som betyr nøyaktig det samme er nesten umulig. Eksempelvis ord som «sinne/sint» og rasende er ikke dekkende. En kan godt være begge disse, men en behøver ikke være aggressiv.

Ordet aggresjon stammer fra det latinske aggređi, som betyr «å angripe». En definisjon på et av hundens atferdsmønstre og en alt for hyppig og ofte negativ beskrivelse på en hunds reaksjonsmønster og handlemåte. Det er en del av en hunds totale atferd og ikke bare destruktive utfall rettet mot andre individ og døde objekter. Hunden har en viss mengde aggressive tilbøyeligheter og det er en nødvendig del av overlevelsesinstinktet. Og får en vendt aggresjon i en gunstig retning kan den stimulere til konstruktiv aktivitet. Aggresjon er vanskelig å forstå, nesten umulig å kontrollere og vanskelig å forebygge. Den kan opptre i mange former, og mange faktorer og motsetninger spiller med.

Aggressive handlinger behøver ikke å medføre skade. Det kan være et mellomledd f.eks. i en flokk for å demonstrere hvor «tøff» eller sterk et individ er. I noen situasjoner kan en ytre påvirkning utløse en virkelig aggressiv handling. Det har og vist seg at det har blitt helt feil å behandle aggresjon med mer aggresjon. Imidlertid kan det være nødvendig å dempe en hund som «skrur» seg opp, eller viser tendenser til aggresjon i enkelte situasjoner for å unngå at den skader seg selv eller andre. Vi bør da ta sikte på å finne alternative reaksjonsformer - evt. sende anti-aggressive/dempende signaler for å kunne forsterke individets hemnings-mekanismer.

Forskjellige kategorier av aggresjon

1. «Tispe-aggresjon», som kan oppstå under svangerskapet og rundt valping. Den viser seg ofte i form av knurring, snerring, snapping og biting. Det bunner i at tispa passer på sine valper. Som regel varsler hun i god tid og på lang avstand, og biter ikke før en evt. forsøker å fjerne en av valpene.

Noen hunder viser også denne typen aggresjon hvis man forsøker å ta fra dem en leke, og har en hund innbilt svangerskap kan samme aggresjon komme fram

Gode råd ved reises slutt

Kjæledyret er et familiemedlem. Derfor er tapet uten tvil en traumatisk opplevelse. Det er ikke "bare en hund" eller "bare en katt". Ofte forverres sorgen av at samfunnet rundt deg ikke aksepterer behovet ditt for å være lei deg. Du kan til og med bli rettesatt for åpent og ærlig å uttrykke følelsene dine. Men det er bedre å snakke om det. Aksepter at det er vondt.

* Mange rundt deg vil komme med utsagn som sårer deg, klisjeer som tilbyr enkle løsninger på en vanskelig situasjon – som "det er bare å skaffe seg en ny hund" eller "nå slipper du å ta vare på den mer". Slike utsagn er ikke konstruktive, og gjør det vanskeligere for dyreeieren.

* Minner er nyttige. Snakk om hunden som døde, om hvordan den underholdt dere, trøstet, ergret – og alltid var glad i familien. Det hjelper å dele minnene, enten de er glade eller triste. Dere vil aldri glemme hunden.

* Du kan komme til å oppleve blandede følelser – fra forvirring og tristhet til skyldfølelse. Det er normalt. Ikke undertrykk dem, ikke "overanalyser" dem – og la hvert familiemedlem sørge på sin måte, selv om den er forskjellig fra din.

* Ritualer kan være hjelpsomme. Tenk på hva som skal skje etter avlivningen. En del velger å få hunden kremert, for eksempel for så å begrave urnen i hagen eller spre asken ved hytta på fjellet.

* Barna må få være med og få vite sannheten. Det er viktig å snakke gjennom situasjonen med familiens barn, så de forstår hvorfor hunden må avlives. Hvis avgjørelser tas over hodet på barna, eller det lyves overfor dem, kan barnas tillit til foreldrene få en alvorlig knekk. At et kjæledyr dør, er ofte deres første møte med døden.

* Skaffe seg nytt kjæledyr? Ja, gjerne – men ikke for tidlig. Løper man ut for å "erstatte" den forrige med engang, slik utenforstående anbefaler, er det ikke så lurt. Gi deg tid så du er ferdig med sorgen, slik at du kan gi all din tid og energi til det nye familiemedlemmet. Vær særlig varsom hvis det er barn inne i bildet: Det skaper et inntrykk av at hvis noe går tapt, er det bare å skaffe en ny – noe som ikke er sant, og som også tar bort litt av verdien ved det kjæledyret som døde

KILDE: Ulike nettsteder, NTB Pluss

Vi takker artikkelforfatter og fotograf, Stein Aa. Olsen, for at vi fikk bruke denne artikkelen som sto i Trønder-Avisa 14.mars 2001.

stein.olsen@T-A.no Tlf. 94 78 85 33

Veterinærbesøk har blitt en del av dagens hundehold.

- Jeg tror nok også det har en klar sammenheng med at hunder i snitt blir eldre i dag enn for tyve år siden. Hunder som tidligere hadde en snittalder på 9-10 år blir i dag kanskje 12 år. Det er ikke uvanlig at vi i dag har friske hunder inn til kontroll, som er både 13 og 14 år gamle, sier Kaldahl. At det er svært vanskelig å skilles fra det som har blitt en firbeint livsledsager for mange, har ikke Kaldahl noen vanskeligheter med å forstå.

- Hundens betydning for mennesket er langt større enn folk flest er klar over. Den balanserer psyken vår fra første åndedrett til siste sukk. Derfor har nok også hundens avslutning på livet kommet i mye større fokus enn tidligere.

VED LIVETS SLUTT: Veterinær Martin Kaldahl med engelsksetteren Remi. Hunder som skal avlives, er ofte alvorlige og sørgmodige, sier veterinæren

22 prosent har hund

Folk knytter seg sterkt til hundene sine. Når eiere kommer med syke dyr, får veterinærene se sterke reaksjoner og følelser. At mellom 40 og 50 prosent av norske husstander har familiedyr, og at det finnes hunder i rundt 22 prosent av hjemmene, er også vitnesbyrd om hvor stor betydning dyr har for mennesker.

Å være dommer over liv og død er tøft, selv om eierne er forskjellige: Noen velger raskt avlivning når dyret er sykt, mens flere og flere ønsker å beholde det så lenge som mulig – med påfølgende krav til behandling. Både dyreværnmessige, økonomiske og etiske aspekter spiller en rolle, når beslutningen skal tas.

2. «Leke-aggresjon» viser seg som bjeffing - ofte i forskjellige tonearter, knurring og snapping. En hund kan under leken vise at den begynner å bli aggressiv og sender signaler til de andre ved at nakke-hårene kan reise seg, ørene legges flatt bakover, øynene smalner og kroppen stivner noe til. Noen hunder kan raskere gå over i aggresjon og det kan ha sammenheng med at de rett og slett ikke har lært ordentlig lek fra starten av, eller har vært under en eller flere negative påvirkninger under oppveksten. Det er da viktig å merke seg at der hvor en valp er alene, sørger for at den får positiv stimulering sammen med andre valper. Og at valper generelt sett - hvis mulig - får være sammen med andre voksne av begge kjønn.

3. «Frykt-redsel-aggresjon» kan vise seg på flere måter og spesielt hos hunder som på en eller annen måte har opplevd noe traumatisk eller har blitt utsatt for mishandling. Det viser seg f.eks. i situasjoner

hvis man nærmer seg hunden og forsøker å ta etter den, eller man går i møte med mennesker ute på gaten og/eller skriker til den for å nevne noe. De vil i de fleste tilfeller forsøke å komme seg unna ved å rygge vekk med halen mellom beina fra det de ser og synes er ubehagelig. De kan knurre, snappe og bite hvis de bl.a. blir presset for langt og opp i et hjørne.

4. «Smerte-aggresjon» er som ordet tilsier noe som plager hunden fysisk og den har det vondt. En skadet hund er ikke helt seg selv og kan gjøre ting den normalt ikke ville ha gjort i frisk tilstand. Noen ganger kan et lite dytt være nok til at den reagerer med aggresjon. Dette er noe å tenke på hvis man har en hund med f.eks. HD eller andre kroniske smerter. og om en liten unge kommer i skade for å trykke på feil plass eller uforskyldt ramle på hunden. Tom. at hunder ikke snakker nødvendigvis må vise sin smerte gjennom endret atferd.

5. «Dominans-aggresjon» må ikke forveksles med lederskap. Hunder som går under aggressiv dominant er muligens de som ofte står over eieren og reagerer mot ham eller henne når de spiser, leker eller blir dyttet ned av sengen eller sofaen. De liker heller ikke å bli lagt på ryggen. Problemet er hundens og ikke eierens, men hvis eieren velger hard fysisk straff vil ikke dette bedre situasjonen. Disse hundene kan forsøke å plassere labbene på eierens skuldre og ofte vise tenner og komme med en dyp knurring. Denne delen av en hunds atferdsmønster skal jeg komme tilbake til i eget innlegg, bl.a. fordi det er en av de hyppigste årsakene til at det hele går galt.

6. «Territorium- og bevoktnings-aggresjon» hvor førstnevnte er mest vanlig mot andre hunder og når den er hjemme på gården, men også når den sitter i bilen. Enhver som kommer innenfor dens område blir forsøkt jaget vekk med bjeffing og knurring. Noen hunder har såkalte mobile territorier, dvs. at de inntar denne aggresjonen på enhver plass de står en stund, og om de er i bånd eller bur kan forsterke situasjonen. Men så fort de blir fjernet fra stedet viser helt normal atferd. Hunder med bevoktning vil bjeffe for å si ifra om at det kommer noen, og det er helt normalt. Det blir først et problem hvis hunden ikke gir seg med å bjeffe og ikke reagerer på kommando og rett og slett nekter å slippe inn besøkende. Videre er det og vanlig at hunder med høy bevoktning reagerer hvis andre tar omkring dens eier og/eller er høyrøstet. Slike typer hunder bør behandles med omhu og en bør vite når en skal og bør reagere overfor dem.

7. Aggresjon innen flokken er ikke uvanlig og da oftest mot det samme kjønn. Det har oftest sammenheng med rangordningen i hiarkiet og konflikter som oppstår skjer gjerne i 18-24 mnd. alder under påvirkning av hormoner.

8. «Overflødig aggresjon» eller det noen kaller overslagshandling i forbindelse med annen avbrutt situasjon. Da går ofte hunden mot det nærmeste individ som ikke hadde noe med situasjonen å gjøre. Overflødig aggresjon kan og komme hvis hunden er kjefet og skreket mye til og ofte psykisk straffet.

9. «Matrelatert aggresjon» er når hunden viser meget stor påpasselighet og aggresjon ved selve foringen. F.eks. hvis en matbit faller ned på gulvet. Generelt sett jo bedre maten er jo høyere intensitet fra hundens side, f.eks. matrester og ekte bein fra vilt. Hvis en hund tidlig viser slike tendenser kan det være en viss indikasjon på utvikling mot dominansaggresjon. Og en bør tidlig begynne å jobbe med denne delen, men ikke ved å skape vanskelige situasjoner som å la bein ligge lett tilgjengelig eller la barn vandre rundt hunden med mat i hånden. En kan forklare noe av denne type aggresjon på bakgrunn av instinktiv atferd og dens historie.

10. «Instinktiv aggresjon» er når hunden sniker seg, stirrer på og nærmer seg små dyr som mus, fugler, katter og andre hunder. Andre objekter som er i bevegelse som f.eks. syklist kan og utløse denne jaktatferden. Hunder som bjeffer mot objektet på avstand betegnes som mindre farlig enn de som sniker seg stille frem, da de lettere kan feilbedømme sitt bytte. Denne atferden kan og ha sammenheng med territorial aggresjon. Noen hunder kan reagere på skrik og gråt og dermed utløse denne atferden bl.a. fordi det kan minne om et såret bytte.

11. Uprovosert og uforutsigbar aggresjon er best beskrevet som «Idiopatisk aggresjon», som er betegnelsen på en sykdom som opptrer spontant og uten kjent årsak, og uten å ha noen sammenheng med noen annen kjent tilstand. Det er som å slå på en bryter med voldsom aggresjon uten noe som helst forvarsel. Noen eiere som har opplevd sin hund på denne måten sier at hunden rett før angrep fikk et slags tomt, besatt uttrykk. Den går da til angrep på både mennesker og andre objekter som f.eks. møbler. Langvarige smerter og slikt som svulst på hjernen har blitt nevnt i slike tilfeller.

- Neste gang man ser en hund som en i utgangspunktet har tenkt å kalle aggressiv, kanskje bør se en gang til. Når en nå vet at det finnes så mange varianter av ordet aggresjon og at mye faktisk ligger der naturlig, heller bør jobbe mer målrettet og prioritere forståelse og å stimulere hunden til ønsket atferd. Om en hund - og spesielt en ung en - kommer med et lite knurr når noen stirrende og framoverbøyd skal klappe den, neppe tilhører kategorien aggressiv. Videre om en hund kommer med noen korte bjeff og knurr mot en person idet du kommer rundt et hushjørne, eller møter noen på gata i halvmørket heller ikke automatisk burde fylle samme teori. Atferd er å se situasjoner og helhet - ikke bare å høre og deretter sette den i bås.

En ting som er fremtredende hos vår rase er at den ofte viser at den er inne i litt vanskeligere perioder, og noen trenger mer tid enn andre. Da er det hormoner som er med og påvirker dens atferdsmønster. Generelt sett har rasen en del tydeligere instinkter oppe i dagen som ikke alltid merkes så godt hos andre raser. Her har du som eier en stor miljø og påvirkningskraft som kan være meget utslagsgivende for din hunds reaksjonsmønster videre i livet. Til slutt må en da også nevne oppdretters ansvar for avl, pøring og mentalitet, og et ønske for fremtiden er at det vil bli langt vanligere å mentalteste de hunder man har tenkt å bruke i sitt oppdrett.

Hanne Kjelsberg

- Hunder som skal avlives, er ofte alvorlige og sørgmodige. De stritter ikke i mot. Til tross for at de sannsynligvis vet at de snart skal dø. Mitt inntrykk er at hunden - selv ved livets slutt - er mer opptatt av å være til hjelp for sin eier, enn å tenke på seg selv. Med sørgmodige øyne signaliserer den nærmest at «dette skal nok gå bra, sjef». Den rett og slett støtter eieren til siste sukk, sier Kaldahl.

Humant

Selve avlivingen foregår raskt. Hunden får først en beroligende sprøyte så den sovner. Deretter blir det satt en overdose med innsovningsmiddel som fører til at alt liv opphører umiddelbart. Selve metoden er svært human, og hunden kjenner ingen smerte. De fleste som avliver hunden på en dyreklinikk lar den bli igjen. Hunden blir senere lagt i en felles grav i henhold til offentlige forskrifter. Men Kaldahl ser heller ikke noe betenkelig i at eierne tar med seg sine døde dyr og begraver dem på et sted de kan gå til for å bearbeide sorgen.

- Enkelte vil kanskje riste oppgitt på hodet over hvordan enkelte hundeeiere reagerer når deres mangeårige venn dør. Men jeg mener det er helt naturlig å vise følelser ved livets slutt - også når vi snakker om livet til en hund. Det er liksom en del av dagens hundehold. Husk at hunden nærmest har blitt et fullkommet familiemedlem de siste tjue årene, sier Kaldahl.

Kan lide

Selv om Kaldahl ikke liker å ta livet av hunder, er han inneforstått med at det er en viktig del av jobben som veterinær.

- Når jeg får inn hunder som er dødssyke har jeg ingen problemer med å forsvare en avliving. Ofte føler jeg at også hunden er glad for å slippe når den er veldig syk, sier Kaldahl.

Men når det gjelder det mye brukte utsagn at «hunder bør avlives framfor å lide», kommer Kaldahl på kollisjonskurs med en del hundeeiere:

- Jeg ønsker heller ikke at en hund skal lide. Men i enkelte tilfeller må vi kanskje akseptere at hunden påføres smerte hvis det er sjanser for at den kan få et fullverdig liv igjen etter endt behandling, sier Kaldahl. Sykdommer som for 25 år siden betød avliving kan i dag ordnes med operasjon eller medisin.

Ny behandling

- Det har vært en revolusjonerende utvikling på smådyrsiden de senere årene. Både nye operasjonsmetoder og rik tilgang på smertestillende preparater, gjør det langt lettere å berge livet til en syk hund i dag enn for noen år siden, sier Kaldahl.

Og mange vil gjøre hva de kan for å beholde sin syke, fribeinte venn. Bare ved klinikken i Grong ble det behandlet drøyt 3500 hunder i fjor. Blant disse var en rekke hunder med meget alvorlige sykdommer.

Når din firbeinte venn må dø

Av Stein Aa. Olsen

Veien til veterinæren kan være tung. Særlig når du skal ta farvel med en firbeint venn. Men 1980- og 90-åras nye familiemedlem har også muligheter til å leve lengre enn tidligere, sier Martin Kaldahl ved Grong Dyrelinikk.

Veterinær og smådyrspecialist Martin Kaldahl ved fylkets største dyrelinikk forteller at det aldri blir noen rutine å ta livet av hunder, selv om Grong Dyrelinikk foretar rundt 150 avlivninger i året.

- Å ta livet av en hund er det verste jeg gjør. Det har sammenheng med at jeg mener hunder har et langt mer utviklet intellekt enn det vi mennesker er klar over. Eller tør være klar over, sier Kaldahl.

Skjønner mye

Etter å ha jobbet som veterinær i 25 år, mener Kaldahl det er lett å se på en hund om den kommer for å få vaksine - eller bli avlivet. Ved avliving har hunden ofte en spesiell adferd.

SKJØNNER MER ENN VI TROR:
Hunder som skal avlives, er ofte alvorlige og sørgmodige.

SJARMØR I PELS. . .

Jeg vil fortelle dere Shiba-venner om ei dame som ønsket seg en Akita. Hun kom derfor på besøk til oss for å se nærmere på denne rasen.

Akita-venninnen min fikk mye oppmerksomhet fra denne damen. Men det fant jeg meg ikke! Jeg benyttet selvfølgelig anledningen til å sjarmere damen i senk.

Resultatet ble at damen ombestemte seg med hensyn til hunderase.

Damen er nå Shiba-eier -så det lønner seg dere å skru på sjarmen.

Hilsen Shiba-gutten Washi

Hvem kan vel motstå en slik sjarmør?? Foto: Halvor Størmer

VANDREPREMIER?? GAVEPREMIER??

*Medlemmer og oppdrettere
oppfordres til å sette opp premier
til utstillingen.*

Forslag:

Beste oppdretter

Beste avlshund

Beste junior

Beste veteran

Beste black & tan

Osv.

*Den som setter opp premien
bestemmer selv hvilke kriterier
som gjelder for den.*

*Premier "meldes" inn til
Marianne Holmlí.*

Overfor andre hunder er det sjelden noe problem. Han er som oftest glad over å hilse på de fleste. Små valper vet han liksom ikke hvordan han skal forholde seg til. Varga, derimot, liker dårlig svarte hunder. I sin tidlige ungdom ble hun ved to tilfeller angrepet av mørke hunder, og måtte syes, om dette er årsaken vet vi ikke. Varga er også mer var på folk enn Bamse er. Hun må få tid og hilse etter sitt mønster før hun godtar. Dersom noen går direkte bort og klapper henne på hodet forteller hun som oftest at dette liker hun ikke. Hun er svært oppmerksom og tvilrådig overfor personer med uvanlig oppførsel.

Senger, sofa, stoler etc. har vært forbudt område for hundene våre og dette overholdes nesten 100%. Bamse som er den største "øyetjeneren" kan være litt slø og uetterrettelig. Når vi er på hytta sover Bamse på gulvet foran Odd-Arnes seng. Varga ligger på rommet til Andreas, vår sønn. Der ønsker Bamse også å ligge, men helst oppe i senga. Så lenge Odd Arne er våken ligger Bamse pent i ro, men så snart han har sovnet smyger Bamse seg inn til Andreas og prøver å komme opp i senga. Er han heldig klarer han det, men det hender Varga stopper han eller vekker Andreas.

Vi bor i boligfelt med hus tett i tett og andre mennesker nær innpå. Noen er hundeelskere, noen godtar og andre kan ikke fordra dem. Andre hundeeiere er det også mange av og som folk flest er også vi forskjellige og hundene er forskjellige. Det har kanskje gjort oss svært var for at vi ikke skulle støte noen og dermed gitt hundene vår lite frihet. For vår del kjenner vi kanskje på at det er det mest negative med å ha to hunder i en slik boform. Det har gått veldig greit, men en god del omtanke og faste rutiner har vi lagt opp til.

Vi synes vi har to sunne fine hunder. De trives godt i skog og mark og elsker å gå på tur både sommer og vinter. Bamse er kjapp og spretter fra tue til tue og vips så er han vekk et øyeblikk Varga er mer rolig og holder seg nær. Det er veldig praktisk for jaktinstinktet er det ikke noe i veien med. Hun kan være temmelig kjapp dersom hun ikke blir stoppa i rette øyeblikk. Varga er god å kløve med. Sterk å dra er hun også, men det er ikke alltid hun synes det er noen vits å dra på folk. Hjem går det alltid fort. De koser seg i bilen. I båten går det også veldig greit, Varga hopper sjøl i båten. Bamse er litt mer usikker. Han var svært så tøff da han var valp, hoppa i båten, sto på rekka og kikka i vannet på fugler og fisk som svømte. Det såg så spennende ut at han tok sats og hoppa ut mens båten var i fart. Det var visst ikke som han hadde trodd, han har ikke gjort det igjen.

Begge hundene liker seg aller best hjemme. De sover som oftest i hundehus på veranda begge to, både sommer og vinter. Likevel elsker de å ligge inne på varmekablene eller så nær ovnen som mulig. Vi trives godt sammen med hundene våre, men for oss er det nok med to!

Vi takker for oss og sender stafettpinne sørover til Anne Finnbråten og Finn Håkon Svendsen på Rogne.

Hilsen Randi-Marie og Odd-Arne Sørensen

STAFETTPINNEN

MED EN SHIBA OG EN AKITA I FAMILIEN.

Til høsten blir det fem år siden vi fikk vår første hund, en vakker kvit akita tisevalp. Vi fikk den fra Paul Walle som da bodde på Senja. VARGA ble hennes daglige navn, men egentlig heter hun Akita Yukionna, som betyr "snøprinsesse". Varga har fra første dag vært en rolig og trivelig hund å ha i huset. Etter første helg var hun aklimatisert og låg rolig hjemme og passet huset mens resten av familien var på jobb og skole om dagen. Vi regna med gneldring, nattevåk, oppspiste sko og sund-gnagde stolbein, men det har ikke forekommet.

Tanken vår var etter hvert å få en rød Akita i tillegg til Varga, men så ble det en shiba i stedet.

Høsten 1998 fikk vi en rød liten shiba hannvalp. Bestemmelsen tok vi etter at vi ble kjent med rasen gjennom Paul Walle. Vi syntes det var en spennende og anvendelig hunderase. I motsetning til Varga som er av den sjefete typen, er Bamse det motsatte. Han er en spretten, glad liten kropp, som kaster seg på rygg for en hver motstand.

Han klarer seg godt i de fleste situasjoner. Han har utviklet seg til å bli alt fra en yndig liten "Bamse" til en slu liten rev og øyentjener. En liten hund med stor personlighet. Varga har oppdratt han med ro og sindighet, men han har også blitt satt skikkelig på plass når hun har funnet hans oppførsel svært upassende.

Til å begynne med fikk Bamse lov å spise av Vargas mat, men etter hvert som han ble større og frekkere fikk han vite hva som passet seg. Første gang Bamse ble for grådig i fiskefatet til Varga var familien på pletten på et øyeblikk. Bamse hylte så vi trodde han ble skambitt. Etter nærmere undersøkelse var det ikke en skramme på han, men han var full av fisk over det hele.

HEI, ALLE SHIBA- VENNER

Vi er to shiba-jenter som bor i Grimstad og det er dessverre lange avstander til andre shibaer, i alle fall så langt det har lyktes oss i å forsøke å oppdrive noen. Men, men det er kanskje like greit for vi to kan ikke engang fordra snuten på hverandre.. vi er til og med halvsøstre, så familiebåndene synes litt spesielle.. Ordtaket med at blod er tykkere enn vann stemmer dog, noe vi begge ved enhver anledning tilstreber å se i praksis.

Dette høres sikkert forferdelig ut, men slik er det, og for å belyse en annen vinkel så sier dette så mye om hva som bor i ei lita shiba. Mange både gode og mindre gode, sikkert velmenende råd har det blitt i årenes løp, for det er absolutt knyttet mye lyd og tilsynelatende dramatisk til nær-kontakten vår. Men vi lever da begge fremdeles og er henholdsvis fire og fem år gamle.

En del av rådene for å tilstrebe større husfred blant oss er forsøkt, blant tanna har noen sagt at vi bare får slåss inntil en av oss gir oss.. joda, vi sloss og den ene får inn det beste bittet for denne gang, den andre ser bort og nekter å ha noen dialog inntil "vinneren" snur seg for å forlate kampen og hvile på seieren, "taperen" spretter da opp og gyver på igjen, mens blod og skavanker dominerer. Konklusjon er altså at en shiba inderlig godt kan vinne, men aldri tape.

Mor undrer seg tidvis over hvorfor ikke vi har drept hverandre, så blod er likevel kanskje tykkere enn vann.. Andre har sagt at det er uklare leder-forhold, de "to-beinte" i huset gir uklare signaler og shibaen tar ansvaret for å opprettholde ro og orden i flokken.. kan så være, selv om det aldri tidligere har vært noe problem, etter 34 år med hund.. husets to andre hunder ser ikke ut til å ha tolknings-problemer eller være usikre på rang-plass. Konklusjon nummer to, shibaen er spesiell.

Kanskje dette var en litt annerledes vinkling på hva som rommer en liten shiba kropp, tross ynde, sjarm, forsiktighet og egen komponert stakkarsliggjøring ved for eksempel vaksinerings eller kloklipp

Bortsett fra den intense søsken "kjærligheten" er vi antagelig noe av det mest ulike, mange sier at vi utfyller hverandre, storesøster pigger på oppdagelsesferd straks anledningen kan spores, bestemmer selv tid for retur. Lillesøster er alltid i flokken, samme hva slags forhold som er til stede. Storesøster tar elegant imot tilbud om tur eller kos med ukjente, lillesøster går konsekvent ikke med fremmede og bestemmer absolutt selv hvem som skal få ære av kos.

Lillesøster hater nyttårsaftnen, storesøster stirrer henført på himmelen ved midnatt. Storesøster kan godt legge til side dannelse og ta kulefart rundt i huset, som en tornado fyke fra rom til rom og nærmest fly i lav høyde, lillesøster finner dette langt under sin verdighet, og kan etter gjentatte oppfordringer nedlate seg til å halvhjertet delta i kortvarig gulvlek med mål å beholde ballen. Storesøster setter pris på kong vinter og kan godt la seg snø ned, lillesøster hyler etter rettferdighet dersom hun ser et dårlig værvarsel på fjernsyn. Forresten en annen likhet er også tilstede, vi har inngått en felles avtale om å la husets "to-bentinger" gå i uvisshet om vi egentlig er vanntette eller ikke, å avsky all offentlig bading står vi samlet om.

Mange hilsener UNE og KIM

Innsendt av Torhild Hansen

LOTTERI!!!

Det blir loddsalg
på utstillingen!!

Alle utfordres til
å ta med premier!!

STØTT KLUBBEN!!

"Årets utstillingsshiba"

Styret jobber med ny beregningsmåte for denne tittelen. Det er kommet inn endringsforslag til dagens utregning. Endringer må gjøres da det er en del "tekniske" feil i den gamle måten. Ny beregningsmåte vil gjelde fra 1. januar 2001, og vil bli offentliggjort så fort forslaget er redigert og godkjent av styret. For tittelen for 2000 er den gamle utregningsmåten brukt

SHIBAKALENDEREN 2001

Vi har fortsatt noen kalendere igjen.
De selges nå for kr 75,- + porto.
Bestill fra kasserer Sverre Kjøbli

Akkurat nå som jeg lå og sov... Foto Solvor Nærland

Slik oppdager du at hunden er overvektig

- Ta frem gamle fotografier av hunden, og se om den har lagt på seg siden bildet ble tatt.
- Kjenn etter fett. Ribbeina kan hverken sees eller kjønes på fete hunder. Ideelt sett skal man ikke kunne se ribbeina, men de skal kunne kjønes. Fettoppbygging langs ryggraden og ved halefestet er tegn på overvekt.
- Fete hunder har hengemager. Magene på hunder i normalt hold er lett opptrukne bak.
- Overvektige hunder liker ikke mosjon, og vil helst ligge i ro.

Det er fullt mulig å redusere vekten ved å slanke hunden, men den letteste måten er å forhindre overvekt allerede fra starten av ved å føre den riktig og gi den rikelig mosjon

Dette bør du unngå:

- Å gi etter for bedende hundeøyne mellom måltidene - vær konsekvent.
- Å la hunden drikke melk. Ikke bare kan den få løs mage av det, melk er også en skjult fettkilde.
- Å gi hunden matrester i tillegg til hundens faste måltider.
- Å gi hunden is, kake, ost, godterier o.l.

Å ha dårlig samvittighet, selv om du fører hunden litt mindre for å hindre at den legger på seg. Tenk heller på at du gjør hunden en tjeneste ved å få den i bedre form.

Dette bør du gå inn for:

- La en person i familien ha ansvaret for føringen - og hold måltidene til faste tider.
- Konsekvent benytte ferdiglaget fullkost, som gjør det lettere å kontrollere at hunden får i seg tilstrekkelig næring og riktig mengde i forhold til behovet.
- Benytte fôr som passer til hundens alder og aktivitetsnivå.
- Følg føringstabellen på emballasjen når du gir hunden tørrfôr. Reduser mengden dersom du ser at hunden legger på seg. Ved å bruke en mindre matskål, kan du forhindre å bli fristet til å gi hunden for mye.

- Hvis du skal gi hunden godbiter, bør dette være godbiter med lavt kalori-innhold og som den bruker tid på å få i seg.

Denne karen ser ikke ut til å ha et vektproblem.

Bamse
Foto fra Randi Marie og
Odd Sørensen

TAKK!

Vi vil med dette takke for alle positive reaksjoner fra både shibaeiere og andre hundefolk i forbindelse med at Måkka ble Norsk vinner 2000.

Det er godt at vi kan glede oss med hverandre. Vi tror alle vi møtte og snakket med på Hamar og i dagene etterpå, skjønner hvor stort dette var for oss.

Å få sin første vinnertittel var utrolig godt, og den smaker enda mer når den kommer fra en veldig erfaren dommer og oppdretter. Hilsen Måkka, Lisbeth og Geir.

STEMNINGSBILDE FRA SHIBASPEIALEN I INDAL I SVERIGE 1999

*Norske og svenske shiba-entusiaster koser seg i det fine været.
Foto Paul Walle.*

**Så får vi håpe at stemningen blir like høy på
Hunderfossen i pinsen.**

KURSRAPPORT

NKKs avlsrådseminar, Sørmarka 11-12. nov. 2000

Seminarer ble åpnet av Eivind Mjærum. Han snakket om aktuelle saker som NKK er engasjert i; Farlige hunder, ny hundelov, store rovdyr og helseproblematikk i hundeeavl. Han viste til samarbeidsavtalen mellom klubbene og NKK og sa at det er raseklubbene som er lokomotivet i rasearbeidet, og at de har frihet til å innføre restriksjoner for avl. Klubbene står også fritt til å bruke NKKs sunnhetsutvalg.

NKKs rolle i hundeeavlen

Astrid Indrebø tok over for å snakke om avl. Hun viste til formålsparagrafen til NKK og trakk frem de overordnede avlsmål: Mentale egenskaper er/bør være avgjørende for avlsdyr, detaljstyring av avlen er overlatt raseklubbene, klubbene må ha kontakt med og lytte til oppdrettere, veterinærer og andre fagfolk bør også brukes.

Når det gjelder kvalitetssikring i hundeeavlen er målet sunne og funksjonelle hunder som kan leve et langt og kvalitetsmessig godt liv til nytte og glede. For å nå dette målet finnes flere veier; "Kontroll og forbudslinjen" med strenge regler og forbud, påbud, avstraffelse og utestengelse, og "frihet under ansvar" der det vektlegges opplysning og kompetanseheving, samarbeid for hele rasen, åpenhet og ærlighet og samarbeid med fagfolk. NKK har valgt frihet under ansvar ut fra at det er bedre å vite enn å ikke vite. Strengere restriksjoner rammer de som vet og undersøker. Men da må oppdrettere vise at de tar dette ansvaret!

NKK har i sitt miljø fagfolk på helse, atferd og genetik, kompetanse finnes også i Forskningsforum for hund. Utad bruker de Hundesport og andre brosjyrer for å formidle budskap og kunnskap. I raseklubbene sitter avlsråd på kunnskaper om rasen. Men alle, avlsråd, oppdrettere og eiere, er avhengige av utdanning og veiledning. Det er disse som har ansvar for å tilegne seg kunnskap.

Avl styres av retningslinjer. I bunnen for alt ligger NKKs etiske retningslinjer som er under stadig evaluering. Samtidig gjøres det mye internasjonalt arbeid i NKU (- Vitenskapelig komité. - HD/AA panel for lik avlesning. - Øyegruppe for arvelige sykdommer) og FCI (- Breeding com. - Scientific com. - Euro eyegroup. - HD/AA)

NKK anbefaler at avlsråd oppnevnes av klubbens styre. Hovedansvaret ligger i hovedstyret, dette er et politisk valgt organ og skal vedta strategi og retningslinjer. Avlspolitikk og virkemidler må diskuteres med oppdrettere, gjerne i oppdretterkonferanser som bør inneholde faglige foredrag, helsestatus og diskusjoner. Avlsrådene er avhengige av retningslinjer for å kunne være rådgivende. Grunnlaget for arbeidet er informasjon og innsamling av data. Medlemmene bør ha en faglig bakgrunn; Rasekunnskap, erfaring i avl, oppdretter/hannhund eier, kjennskap til genetik og avlslære, noe datakunnskap og personlige egenskaper som samarbeidsvilje, tålmodighet, mot, kunnskap til å si og gjøre det, man mener er rett, interesse for avl, vilje til å lære. Ingen har alle disse egenskapene og det er derfor viktig at avlsråd utfyller hverandre.

Bare litt til?

- Sakset fra hundebladet "Voff" nr 1 - 1997 -

Alt for mange hunder - kanskje så mange som en av tre - er overvektige - og din egen hund kan være en av dem! Her er noen råd for hvordan du kan holde hundens ideelvekt ved hjelp av fornuftig føring og mosjon.

Mange forbinder en svært overvektig person med en som har problemer med å bevege seg på grunn av størrelsen. Men slik leger definerer uttrykket svært overvektig, er vi svært overvektig allerede når vi har en vekt som ligger 15 prosent over vår ideelvekt. Det skal altså ikke mer til før overvekt er skadelig for helsen. Og det samme gjelder for hunder.

Kampen mot fedme

Selv om mange sykdommer kan føre til overvekt, er mange hunder fete ganske enkelt fordi de får for mange kalorier. Kastrerte hunder har lettere for å legge på seg enn hunder som ikke er kastrerte. Å forsøke å holde en hund slank er lettere sagt enn gjort, spesielt dersom du har en labrador eller beagle, som blir betegnet som grådige raser. Å motstå de store, bedende øynene til en tilsynelatende sulten hund, er det få som klarer.

Har du barn blir det ikke lettere – det kan nesten hagle med godbiter til familiens kjæledegge!

Kostholdet viktig

Akkurat som for mennesker, er kosthold og mosjon viktig for hunder. Men det er viktig å huske på at hunden ikke har de samme behov som oss, og at hundens fordøyelsessystem er annerledes enn menneskets. Hundens kost skal tilpasses i forhold til rase, alder og aktivitet. De ulike næringsstoffer, vitaminer og mineraler skal ha riktig kvalitet og sammensetning i et balansert forhold. Når dette forholdet ikke er riktig, kan hunden bli feilernært. Selv om hunden er i godt hold eller direkte fet, kan den likevel ha mangelsykdommer på grunn av dårlig kosthold.

Hva er problemet?

I følge veterinærer er overvekt den vanligste formen for feilernæring. Det kan medføre en rekke helseproblemer, som til sammen kan forkorte hundens forventede levealder med flere år. Overvektige hunder er mye mer utsatt for hjerteproblemer enn sine slankere artsfrender, og har større sjanse for å utvikle kreft. Faren for leddlidelser som f.eks. gikt og belastningsslidelser, øker med hundens overvekt. Jo mer vekt hunden må bære, desto større blir belastningen på leddene. Til slutt kan det gå så langt at hunden ikke kan flytte særlig på seg.

På grunn av sirkulasjons- og puste problemer blir fete hunder fort slitne. Mindre aktivitet og samme type og mengde fôr som tidligere fører inn i en ond sirkel - mindre aktivitet gir fedme, som igjen fører til mindre aktivitet.

En svært overvektig hund kan få lidelser som leversykdommer, diabetes, hudlidelser og fordøyelsesbesvær.

For di kan kontrollere det hunden får i seg, er det vårt ansvar å holde et øye med vekten. De fleste av oss ser med en gang om en hund er svært overvektig, men det kan være vanskelig å se de første tegnene på overvekt.

"Årets bruksshiba"

NY BEREGNINGSMÅTE FRA 010101

Listen er utformet slik at også de som er nybegynnere skal ha en mulighet til plassering. Derfor er det ingen stor forskjell i poeng mellom klassene.

Listen skal regnes fra alle offisielle lydighets-, agility- og blodsporprøver i Norge. Da klubben ikke får prøveresultatene automatisk fra arrangerende klubb, er det eierens ansvar å sende inn resultatene til NSK v/ styremedlem Anne Lise Johansen.

Resultatene regnes fra 3 grener; Lydighet, agility og blodspor. Dette for at man skal bli motivert til å prøve forskjellige grener. De 5 beste resultatene fra de respektive grener teller.

Ved lik poeng sum vil den som har poeng fra den høyeste klassen komme først, deretter den som har resultat fra flest grener og deretter sammenligner man poeng for poeng.

Lydighet	1. premie	2. premie	3. premie
Klasse I	3 poeng	2 poeng	1 poeng
Klasse II	4 poeng	3 poeng	2 poeng
Klasse III	5 poeng	4 poeng	3 poeng
Eliteklasse	6 poeng	5 poeng	4 poeng

Blodspor	1. premie	2. premie	3. premie
1. premie m. HP	1. premie	2. premie	3. premie
5 poeng	4 poeng	2 poeng	1 poeng

Agility	0 feil	>0 feil (ikke diskval)
Klasse 1	3 poeng	1 poeng
Klasse 2	4 poeng	2 poeng
Klasse 3	6 poeng	4 poeng

Sporttrening???

Foto Paul Walle

Genetiske begreper.

For å kunne drive avl må man ha kjennskap til genetiske begreper og nedarving. Denne gangen ble temaet presentert av Renate Nydal. Hun startet med å kalle hunden en genetisk gullgruve med bakgrunn i den store variasjonen som finnes i arten.

Alle celler har en kjerne som inneholder arvestoffet. Det ligger som kromosompar, for hundens tilfelle 78 par. Begge kromosomene i et par inneholder informasjon om samme egenskaper. Genene sitter på bestemte steder på kromosomene (locus) og ett gen koder for en egenskap. Genene er satt sammen av baser som, i par, koder for ulike aminosyrer, som bygger opp ulike proteiner. Når en celle deler seg, splittes DNAet opp slik at kopier kan dannes. Ved mitose dannes to identiske kopier, mens det ved meiose dannes 4 "halve" celler. Dette for å muliggjøre sammensmelting av celler fra mor og far. De ulike variantene av et gen (egenskap) kalles allel. I hvert locus kan det bare være en variant av genet, et allel. Eks enten gen for blå øyne eller et for brune øyne.

Nedarving kan skje ved at det er identiske alleler i et bestemt locus i begge kromosomene; Homozygot. Hvis det er ulike alleler skjer en Heterozygot nedarving. Det snakkes ofte om fenotype og genotype. Fenotype er det vi ser, mens genotype er sammensetningen av allelene som koder for egenskapen. Ofte ser vi en intermedier nedarving der avkommets fenotype blir en mellomting av foreldrenes. Uttrykket av et gen avhenger om det er dominant eller recessivt. Et dominante allel har større gjennomslagskraft og kommer til uttrykk, dette betegnes med STOR bokstav når vi setter opp krysningsskjema. De recessive allelene, som betegnes med liten bokstav, må forekomme i dobbel dose (homozygot) for å komme til uttrykk. Ved mutasjon skjer en feil eller overkrysning som gir en endring i arvmassen, dette kan være ubetydelig eller gi opphav til nye varianter eller sykdom.

Kassen full av valper

Foto Birgit Hillerby

Kan man forutsi valpenes egenskaper?

For å si noe om sannsynligheten for nedarving brukes et krysningsskjema. Der fyller vi inn koden/bokstaven for en egenskap og viser om den er dominant eller recessiv med store eller små bokstaver.

Eksempel på nedarving av 1 egenskap; **Farge på hund.** Vi har 2 fenotyper; sort og brun. Vi sier at sort er dominant og da får vi 3 genotyper; BB (sort) Bb (sort) bb (brun). Ved parring av homozygote individer vil kryssingsskjemaet se slik ut;

Mulige alleler	B	B
b	Bb	Bb
b	Bb	Bb

Alle valpene blir sorte, men vil være **bærere** av brunt.

For neste generasjon får vi følgende skjema;

Mulige alleler	B	b
B	BB	Bb
b	Bb	bb

Her vil 3 (75%) valper være sorte og 1 (25%) brun. To av de sorte er **bærere** av brunt

Denne nedarvingen følges også for recessive sykdommer der begge foreldrene er bærere.

Hvis vi ønsker å se på flere egenskaper settes skjemaet opp slik; Sort hund uten hvite tegninger parres med brun hund med hvite tegninger. Begge er homozygote. B/b for fargen S/s for hvite tegninger.

For første generasjon får vi

	BS	BS
bs	BbSs	BbSs
bs	BbSs	BbSs

Alle valpene blir sorte uten hvitt, Men alle **bærer** gen for brunt og hvite tegninger.

For andre generasjon vil vi derimot få følgende fordeling

	BS	Bs	bS	bs
BS	BBSS	BBsS	BbSS	BbSs
Bs	BBsS	BBss	BbSs	Bbss
bS	BbSS	BbSs	bbSS	bBSs
bs	BbSs	Bbss	bbSs	bbss

Her får vi 8 (50%) sorte, 3 (20%) sorte med hvitt, 3 (20%) brune og 1 (10%) brun med hvitt. Merk **bærere** uten "synlig" egenskap.

Man ser at det ikke er enkelt å planlegge avl da vi ofte ikke vet om dyrene er homozygote eller heterozygote. Mange recessive sykdommer/egenskaper kan "hoppe over" flere generasjoner, men ved uheldige kombinasjoner, forsterkes innslaget.

Hvorfor arrangeres eksteriørutstillinger?

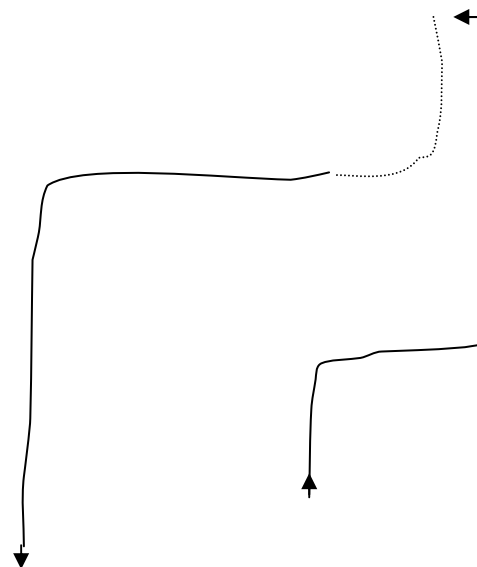
Når det gjelder vurdering av oppdrett er det dommerens oppgave. Når vi stiller en hund til bedømming, ber vi egentlig dommeren si noe om kombinasjon av foreldre. Dommerne vurderer ut fra helhetsinntrykk, egenskaper, karaktertrekk, uttrykk, hårlag og farge og temperament. Det er disse elementene som utgjør "korrekt type". En viktig del av klubbens arbeid er å lage dommerkompendier for sin rase. Her kan man si hva som bør vektlegges og hva som bør unngås. Det er viktig at disse kompendiene er oppdaterte og tilgjengelige, da de er viktige for hvordan dommerne skal dømme rasen.

Ulike sykdommer nedarves ulikt

Når man driver med hundeavl må man ta hensyn til sykdommer, og ulike sykdommer har ulik nedarving.

Konkurrere i Sverige?

Prøvene i Sverige er litt spesielle for oss, svenskene sleper vilt delen etter seg i hele sporet. Det gjør det enklere for våre hunder (mer lukt). Så har de noe som heter tilbakegang som vi ikke har (det må trenes på hvis du skal til Sverige og konkurrere). I en vinkel stoppes blodingen, og sporlegger gå 0,5-1m til siden og 10m tilbake langs sporet. Så går han ut vinkelen 10-15m og starter blodingen. Se tegning. Dette er et artig moment å trene på. Dessuten vil du på svenske prøver bli stanset ca. 50m før sporslutt og få beskjed om å sette eller dekke hunden. Så løsner dommeren et skudd med en startpistol eller lignende, for å se hvordan hunden reagerer. Den bør ikke være skuddberørt. Jakthunder har en tendens til å ville springe frem for å klarlegge hvor den skutte elgen er, så hold på hunden!

Jeg tror det var alt i denne omgang, jeg har ikke noen konkrete planer for neste artikkel, men det kan hende jeg ser litt på utdanningsmuligheter og lignende innenfor blod- og ferskspor. Bruk høsten, tren i vei, få gode hunder og kom gjerne på NTBKS høstprøve til neste år og slå oss! Vi trenger flere Akita og Shiba i konkurransesporet!

Spørsmål? Kommentarer?

Jeg rekkes fremdeles på tlf. 76 94 04 09 eller e-mail: halvors@solhaugen.vgs.no

Hilsen Halvor

Ellers kan en død fugl dras over sporet like før du starter å gå, en hare, rev eller lignende kan også brukes, alt etter hva man har. Dette gir en liten forstyrrelse til hunden, og etter mitt syn kan den godt gå ut og sjekke hva det er her, bare den går inn på sporet igjen. Dette hender ofte på prøver (kryssende elg- eller bufespor), og jeg vet ikke om noen dommer som trekker for det, tvert i mot får hunden ofte positiv kommentar på at den sjekker ut ting.

Så er det noen smartinger som har utviklet noe som de kaller utleggersko eller klauvsko. Dette er noe hjemsnekrede greier som du kan feste en elgklauv under, og dermed "være elg" når du går ut sporet. Jeg har ikke prøvd det selv, men jeg kan ikke fri meg for at jeg synes det høres ubehagelig ut å gå med. De som har brukt dette, sier at det er OK. Elgen har luktkjertler som identifiserer dyret som et fingeravtrykk. Derfor **må** de to klauvene være av samme dyr, og noen sier at det må være to framklauver eller to bakklauver i lag. Klauvene må være ferske, det vil si de må ligge i fryseren og ikke henge til tørk i garasjen! Litt styr altså, men moro å prøve. Prøv å sprøyt blod på klauvene og gå ut, prøv å legge ut blod vanlig og gå lange strekninger uten blod, med bare disse skoene! Det er mange muligheter. Det er jo også slik at elgen ikke nødvendigvis blør hele tiden om den er skadet.

En del av disse triksene har jeg hentet fra en bok av Magne Klokset, som heter **ETTERSØK**, utgitt av Møre og Romsdal Jeger og Fisk. Den er interessant lesing og anbefales. Kan bestilles fra: NJFF, Møre og Romsdal, tlf 71 21 04 90, telefax 71 25 32 29 og E-mail: m.romsdal@njff.no. Boken koster 180 kr. Andre sporbøker: **SCHWEISSHUNDEN** av Torben Barkholt. Denne tar for seg ettersøk og trening slik det arter seg i Mellom- og Sør-Europa. Den er vanskelig å få tak i, men gir godt innblikk i en tradisjonsrik aktivitet. **ETTERSØK AV SKADET VILT** av Åke Sjøstrøm er den boka NJFF bruker i sitt fase 1 kurs i ettersøk. Den er både god og dårlig. Enkelte kapitler bør leses med stor skepsis, i alle fall det om dressur av hund! For de som er interessert i vanlig sporteori, bruks, er boken **SPÅRHUNDEN** av Inki og Roland Sjøsten og hefter utgitt av Forsvarets hundeskole og Politiets hundeskole å anbefale. Mye av det som beskrives her, er gangbart også for oss som går blodspor.

Stolt "Washi" viser fram elgknoken etter årets første spor, enda mens sneen ligger.

* Kjønnbundet nedarving; Sykdomsgenet ligger på et kjønnkromosom. Eks. Hemofili A hos schæfer. Hannene blir syke. Syke hanner gir genet til sine døtre, disse er friske, men gir genet videre til hannene som blir syke og til døtrene som kan bli bærere.

* Dominant nedarving: Man får sykdommen om man arver genet fra en av sine foreldre.

* Recessiv nedarving: Sykdommen "skjules" av dominante friske gener. Men kan komme til uttrykk om begge foreldrene er bærere. Eks PRA, der symptomer kan dukke opp i 2-7 års alder. Først får hunden tunnelsyn, deretter nattblindhet og total blindhet. Finnes hos mange raser. Sykdommen forebygges med avlshygiene., utelukking av syke dyr, fortynningseffekt. For enkelte raser finnes gentest.

* Polygenetisk nedarving: Frekvensen er vanskelig å forutsi fordi flere gener påvirker sykdommen/egenskapen.

* Rasedisponert: Man ser oftere opptreden hos enkelte raser. Eks Enostose, "vokseverk".

Man må derfor gjøre en helhetsvurdering av avlsdyrene og rasen. Egenskaper må veies opp mot hverandre, og retningslinjer bør ikke utelukke over 50% av rasen. Eks Ved kjent status kan man i enkelte sykdommer bruke en Grad 2 som har andre veldig gode egenskaper mot hunder med Grad 0 eller 1 (Fortynningseffekt). Begrenset bruk, bruk over tid og avkomsgrensning er viktige hjelpemidler i kampen mot arvelige sykdommer. Å unngå matadoravl er også et virkemiddel.

Far og sønn poserer

Foto Unni Hansen

DNA-kart, visjon eller virkelighet.

Et viktig verktøy i hundeavl er genkartlegging. Vi kan påvirke viktige egenskaper, redusere og kontrollere arvelige sykdommer, får lettere identitet- og avstammings kontroll, unngå for sterk innavl og sikre genetisk variasjon. Et genkart sier noe om rekkefølgen og avstanden mellom genene. Hele kromosomet dekkes av genetiske markører vi kan lokalisere viktige referanse gener. Hittil kjennes ca 700 markører, ca 300 gener og 20-30 sykdommer. Man håper å kunne bruke komparativ genkartlegging, dvs kunnskap fra en annen art kan brukes hos flere. Genetiske tester kan påvise 2 ting; Koblet markør eller direkte påvisning av gen. For å kunne sende inn materiale til gentest er det visse rutiner; Individet må være ID-merket, prøven tatt hos/av veterinær, riktig rekvisisjonsskjema og til laboratorium godkjent av NKK. Per i dag kan det finnes ca 18 ulike sykdommer, de fleste ved direkte påvisning.

Sigurd har favnen full

Foto Unni Hansen

Avlsmetoden påvirker oppdrettet.

I avl må man også forholde seg til flere avlsmetoder. De ulike metodene brukes i ulik grad av oppdrettere.

Renavl: Parring innen samme rase

Krysningsavl: Parring mellom forskjellige raser. Brukes for å tilføre nytt genetisk materiale i veldig små raser, eller for å avle inn en ønsket egenskap fra en annen rase.

Utavl: Parring mellom 2 individer som er mindre i slekt en gjennomsnittet i rasen.

Innavl: parring mellom nære slektninger.

Linjeavl: Parring av individer på en slik måte at avkommet blir sterkt beslektet med en bestemt fremragende ane.

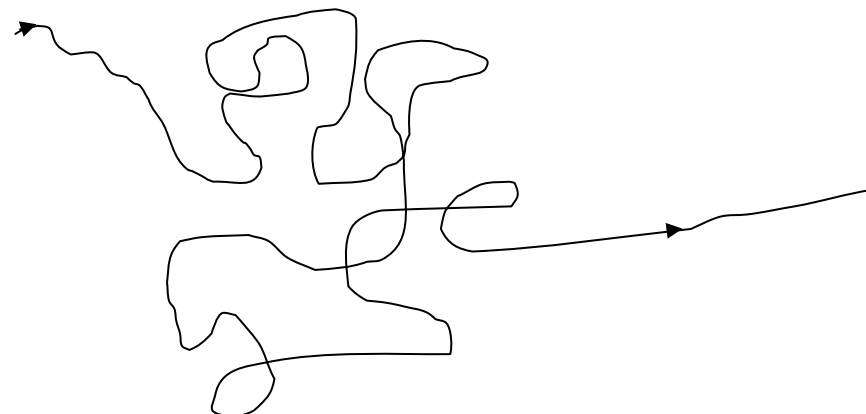
Gruppeavl: Grupper av populasjonen avles isolert fra hverandre. Et dyr fra en annen gruppe importeres.

Inne i sirkelen kan du senere legge en viltdele, en gammel rype eller noe annet spennende. Da får du se hvor spornøye hunden din er!

Nye huder krever korte spor. "Stina" og Svein har gått 20m på sitt første spor, og har funnet noe godt i enden!

Elgen gjør mye rart når den er skadet. Ofte kan den gå mye fram og tilbake i sitt eget spor, før den finner en høyde hvor den legger seg og vokter på "baksporet" sitt. Dette gir opphav til en variant av sirkelen (litt mer avansert for hunden). I stedet for sirkel, går du ut spor, med eller uten blod, på kryss og tvers, men etter et mønster som du kan kontrollere når du skal gå sporet med hunden. Pass på å ikke tråkk i blodsporet, da legger du ut et falskt blodspor med støvlene dine. Dette gjelder selvfølgelig ellers også når du legger ut spor. Hvordan ville det gå i blodoppholdene hvis vi har blod på skotøyet? Her går det med mye merkeband

Hvordan forløper en prøve?

På en prøve legges sporet ut etter skissen i forrige artikkel, selvfølgelig justert etter terrenget. Det er vel bare i Sverige de slavisk legger sporene helt lik etter et fast skjema! Du må ikke tro at det betyr at det er enkelt å gå sporet, for hunden vet jo ikke noe om dette! Vel. En eller annen gang, som regel på morgenen, trekker hver deltaker sitt spornummer. Når din tur kommer, går du sporet med hunden, og dommer og sporlegger dilter etter. Det skrives et kritikkskjema, og de fleste arrangører har felles opplesing av kritikker og utdeling av premie. Det deles ut første, andre eller tredje premie til de hundene som klarer å løse oppgaven (finne slutten). Dette er kvalitetsbedømming, så det kan være flere av hver premiegrad. De som bryter får null. En første eller andre premie fyller kravet for godkjenning til ettersøk på blodspordelen. Hvis du da vil ha hunden godkjent som ettersøkshund, som jeg synes du burde, er det bare en ferskspordel igjen. Mer om det senere. De fleste arrangører har en påskjønnelse til den hund som dommeren eller dommerne kårer til "prøvens beste hund" blant førstestremiehundene. I tillegg deles det ut HP til ekvipasjene etter dommernes forgodtbefindene.

Hvorfor konkurrere?

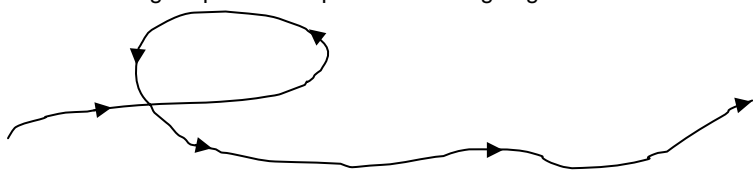
For oss som har godkjente hunder er det en særdeles fin måte å holde dette ved like på. For alle er det spennende, i alle fall hvis man har anelse konkurranseinstinkt i seg. Svært mange av de hundene som er godkjent i dag, får ingen trening på blodspor over hode! Disse hundene vil oppleve at de kommer til kort den dagen departementet finner ut at det er på tide å innføre regodkjenning. Slik det er nå, er hunden godkjent en gang for alle, og det varer helt til den dør, ja for enkelte etter døden også! Regodkjenning av ettersøkshund er en liten fanesak for oss i blodsporgruppa i NTBK, i Norsk Bayerhundklubb og mange andre.

Titler?

Jada. Når du har fått tre førstestremier i blodspor, og har minst to andrestremier på utstilling etter fylte to år, kan det søkes til NKK om å få viltsporhondchampionat. Drar du til Sverige og får en første der, er hunden også svensk viltsporhondchampion. Internasjonal tittel tror jeg ikke eksisterer. Dette er i grove trekk hvordan det fungerer, det er andre småveier som også fører fram. Det vil du få vite lokalt når du kommer så langt at det blir aktuelt.

Tips & tricks

For å kunne gi en erfaren hund litt mer utfordring, er det en del ting som kan gjøres. Som tidligere nevnt, kan sporets lengde varieres, tiden, mengden blod, lengden på avhopp, fortynne blodet med vann (mindre lukt) osv. Skriv til meg om utfordringer dere finner på! Noe som er interessant, og som kommer til nytte på praktisk ettersøk, er å la sporet krysse seg selv! På en lang rett strekning i sporet, lager du en god sirkel 100-200 meter i diameter (den må ikke være for liten), kryss sporet (merk kryssingen med merkebånd!) og fullfør sporet. Selvfølgelig bør (må) du trene dette momentet inn som eneste vanskelighet på et kort spor først! Se tegning:

Slektskap angir hvor stor del av genmassen som har samme opprinnelse. Et individ er alltid 50% i slekt med hver av sine foreldre, 25% i slekt med sine besteforeldre, 50% med sine helsøsken og 25% i slekt med sine halvøsken. Innavlgrad sier noe om graden av homozygoti. Økt innavl øker graden av forutsigbarhet, men reduserer den genetiske variasjonen. Innavl fører også til dobling av letalgener og defektgener, mindre antall gener som gir et dårligere immunforsvar, nedsatt overlevelsessevne, små individer, små kull, nedsatt fertilitet og mentalitetsproblemer. Innavlgraden beregnes ved å se på hvor mange ganger en eller flere hunder går igjen i en stamtavle. Man bør *minst* sjekke 4 generasjoner bakover.

Matadoravl kan øke innavlgraden selv med utavlsparringer. Ingen hund er fri for defektgen og i neste generasjon vil sjansen for innavl øke. For å unngå reduksjon i den genetiske variasjonen må avl planlegges i generasjoner, en generasjon er ikke nok. Man må også gå inn i stamtavlen for de hundene man skal parre og sjekke innavlgraden 4 generasjoner bakover.

Valg av avlsmetode

De ulike avlsmetodene har ulike fordeler og ulemper og dette må tas med i helhetsvurderingen av avlen. Linjeavl/ innavl øker forutsigbarheten og er velegnet til å feste eksteriøre trekk. Mange raser er også oppstått etter slik avl. Med hva med den genetiske fremgangen? Forutsetningen for å lykkes er å vite hva man gjør og å vite når man skal stoppe. Slike avlsmetoder krever kunnskap, åpenhet og ærlighet. Ved linjeavl bør man legge størst vekt på de negative egenskapen og foreta seleksjon ut fra dette. Hvis man velger innavl/ linjeavl må hundene ha meget god psykisk helse, individet og slektinger må ha meget god sunnhet, fertiliteten må være god og bruks og/eller eksteriøre egenskaper må også være meget gode.

Import til lyst og glede?

Hvilke egenskaper ønsker vi hos importer? Hvis de er linjeavlet fra sunne, friske eksteriørt gode linjer og opplysningene er sanne, har de sannsynligvis doble friske gener. Mens utavlede individer har flere nye gener å tilføre, men kan også bære flere defektgener. Og skal de være fra linjeavlede eller ubeslektede foreldre. Uansett bør enhver import brukes med fornuft. Og mest fornuftig er kanskje sædimport?

Atferd= arv eller miljø?

Avl og atferd er et interessant emne fordi atferd er multifaktorielle egenskaper. Atferd er noe dyret gjør som en respons på endring i miljø. Atferd brukes også for å skaffe seg og gi info. Mange miljøkomponenter spiller inn; Tispas atferd, drektigheten, fødselen, valpekassen, preging og sosialisering, miljøet rundt hunden, helse, trening og oppdragelse Å finne riktig hund til rett eier betyr mye. Opplæring og informasjon til nye eiere er viktig.

Hunden har flere typer atferd. Atferd i seg selv er ikke arvelig, men det som arves er disposisjonen eller tilbøyeligheten til å utføre atferden.

Overlevelse	Sosial / flokk atferd	Jaktatferd
Spiseatferd	Reproduksjonsatferd	Territorial atferd
Beskyttelsesatferd		

Man antar polygon nedarving for disse egenskapene. Det finnes mange grader av det fenotypiske uttrykket, og atferden styres ofte av ukjent antall gener. Forholdet mellom de ulike genene er som regel ukjent og det fenotypiske uttrykket kan hoppe over generasjoner. Forholdet mellom genene kan også ha betydning og det samme kan homozygoti/ heterozygoti i locus.

Eks En egenskap som bestemmes av 3 genpar har 64 genotyper

En egenskap som bestemmes av 4 genpar har 256 genotyper!!

Når vi skal måle resultatet av avlen er det flere komponenter som brukes. Avkomsbedømming gir informasjon både om tispene og hannhunden. All atferd har en læringskomponent som må tas hensyn til. Er temperament arvelig?? Temperament er definert som "hvordan hunden vanligvis takler miljøet rundt seg". Arvbarheten avhenger også av hva du måler og beregner. Og hva med objektiviteten når vi observerer?

Dopamin påvirker hundens personlighet

En viktig del av atferdsmekanismen er dopamin. Dette er et signalstoff som påvirker følelser, hukommelse og en del andre reaksjoner. Nikotin stimulerer produksjonen av dopamin. Det finnes ulike reseptorer for dopamin og disse har "tilhørende" personligheter. Det kan være store forskjeller mellom rasenes representasjon av de ulike reseptorene. Hos undersøkte Golden fant man 12 individer med AA reseptorer og 7 med AB. Hos Shiba var tallene og variantene annerledes; 3 hadde BC, 1 BD, 2 CC, 5 CD, 4 DD. Og dette er jo raser med ganske forskjellig personlighet, noe som også gjenspeiles i dopaminreseptorene.

Tenk på dette før du bestemmer deg for å bli oppdretter:

Det finnes en del basalprinsipper for avl;

Definisjon av avlsmål

Systematisk registrering

Beregning av genetiske parametere

Valg av avlsopplegg

Rangering av individene

Seleksjon / styrt parring

Kontroll og justering i forhold til

Standard

Bruksegenskaper

Gemytt

Helse/ fruktbarhet

Det er mulig å avle bort de fleste sykdommer

Kartlegging av sykdommer er en viktig del av avlsarbeidet, "for å vite hva vi skal legge vekt på, må vi vite hva vi har!". NKK har ansvaret for registrering av en del sykdommer, som HD, AA, arvelige øyesykdommer og hemofili A. NKK vil utvide sitt register etter hvert, men avhengig av problemer i de enkelte rasene og tilgangen på dokumenterte diagnoser. Klubbene skal registrere opplysninger fra veterinærattester, ultralyd av hjerte, spondylose, mentalitet, hudproblemer og andre aktuelle sykdommer. Opplysninger kan komme fra spørreundersøkelser. All denne kartleggingen gjøres for å lage et grunnlag for avlspolitikken.

Hvilke regler bør gjelde for oppdrettere?

Når det gjelder retningslinjer for avl, så ligger NKKs etiske retningslinjer i bunnen for alle medlemmer. Dette er minimumskrav. I tillegg kan raseklubbene utarbeide egne retningslinjer ut fra rasens situasjon. Det er ønskelig å spre avlen for å sikre et genetisk mangfold, men samtidig med en seleksjon av avlsdyr og egenskaper. **Den perfekte hund finnes ikke, men vi bør alle strebe etter å komme så nær som mulig.** Dette klarer vi gjennom langsiktige mål for både individ og rase.

Klubbens rolle er altså å definere avlsmål for rasen og å vektlegge egenskaper rase bør ha. Hva bør bekjempes og hva bør begrenses? I tillegg må det diskuteres hva som har betydning for individet, rasen og eieren. Alle hunder skal vurderes som en helhet. Vi registrerer 5 "typer" egenskaper;

BLODSPOR (del 3)

Av Halvor Størmer

I de to forutgående artiklene har jeg prøvd å fortelle litt om hvordan det går an å trene hunder på blodspor, i sin grunnleggende form. I denne artikkelen skal jeg se litt på konkurranseformen blodspor og hvordan vi kan utfordre en erfaren hund i sporet (tips and tricks). Nå har det gått en hel sommer, og noen av oss har fått trent en del spor med et klart mål for øyet, og enkelte har muligens fått prøvd det på sin valp eller voksne hund, for å se hva dette egentlig er. Muligens. For: Etter spørsmålsflommen å dømme, er det sansynligvis kjent stoff for de fleste, eller så er det ingen som leser artiklene. Skriv eller ring gjerne til meg, så kan jeg skrive litt om de tingene som dere evt. lurer på!

Konkurrere i blodspor?

Ja, rent bortsett fra det sosiale på treningene, den fantastiske mentale treningen hunden får og det at man faktisk kan være med på å søke opp skadet vilt og få det humant avlivet, er det jo selvfølgelig konkurranse det hele dreier seg om! Det er virkelig svært givende, spennende og morsomt å delta på sporkonkurranse. Siden sporlegger, terreng, vær og dagsform varierer, vet man jo ikke hvordan prøven, for det heter det, vil arte seg, selv om hunden er både NUCH, SUCH, NVCH, SVCH og sikkert mer til! Det finns tre ulike prøveformer, *terminfestet*, *annonseret* og *bevegelig* prøve. Det er de terminfestede prøvene som er konkurranseformen, og de står i NKKs terminliste. De andre to skal vi snakke om senere, da de er rettet inn på ren godkjenning av ettersøkshund.

"Toshikos Gr-Tr Eg Heite Ippon" på sitt første spor.

HUSK ÅRSMØTET 2. JUNI 2001.

DET ER MULIG Å
FORHÅNDSSTEMME!!

OPPLYSNINGER
ER SENDT UT MED
INNKALLINGEN.

- * Eksteriør (På utstilling)
- * Bruksegenskaper (Bruks og jaktprøver)
- * Gemytt (Karaktertest, funksjonsanalyse)
- * Helse (Statistikk, sykdomsregistrering)
- * Fruktbarhet (NKK statistikk)

Rasens størrelse avgjør effektiviteten i avlen

Populasjonsstørrelse er også et element i avlsplanleggingen. Populasjonens effektivitet avhenger av fordelingen mellom tisper og hannhunder og det totale antallet hunder. Det er et mål at antallet avlsdyr fra hver generasjon er så konstant som mulig. En antagelig minstegrense for at en populasjon skal unngå tap av variasjon vil være 60-70 effektive individer. Hvis hannhundene brukes sterkere vil dette si ca 20 hannhunder og 70-100 tisper. I små populasjoner er det derfor viktig å bruke så mange som mulig av individene i avl.

Helse er mer enn HD

Noen av de viktigste egenskapene å vurdere i avl er mentalitet og kroniske hudsykdommer. – Hvis dette ikke er i orden, spiller det da noen rolle hvilke andre fordeler hunden har?? Sykdommer i skjelett, mage/tarm, øyne og hjerte påfører hundeeieren belastninger og bekymringer. Unner du din verst fiende en hund med kløe???

Mange spørsmål krever grundig gjennomgang. For å bevare objektiviteten kan det være greit å ta diskusjonen før situasjonen oppstår.

- Skal man ekskludere avlsdyr uansett andre egenskaper dersom de har
* Spesielle arvelige sykdommer? * Gener for spesielle arvelige sykdommer?

Hvor langt skal man trekke hensynet til det genetiske mangfoldet? Særlig ved bruk av importter. Det viktigste er å begrense bruken og prøve å unngå

* HD * AA * Andre skjelettlidelser * Hjerteproblemer * Hudlidelser * Feil fargede
Kun de beste avkommene bør brukes videre om man ikke er sikre på disposisjon for sykdom. Hunder som er mye brukt bør oppfylle tilleggskrav før videre bruk.

En stolt mor med 3 døtre Foto Birgit Hillerby

Driver vi avl for å forbedre rasen?

Hvor høye mål bør man sette for avlen? Det er ikke mulig å oppfylle de ideelle kravene, så sats på realistiske mål som; * Bedre rasens gjennomsnitt

- * Vektlegge enkelte egenskaper mer enn andre
- * Krav må ikke utelukke mer enn 50 % av hundene.

Når man har satt et realistisk mål, må man finne midlene for å oppfylle målene;

- * Realistiske krav
- * Informasjon fra / til oppdrettere og valpekjøpere
- * Avkomsgranskning, spre bruk over tid.
 - * Se på HELE hunden
 - * De beste bør få flest avkom.

Hva er egentlig en "god" avlshund?? En hund som gir avkom som er bedre enn seg selv?? En god avlshund er en hund som gir avkom som er bedre enn gjennomsnittet i rasen. Man må også se på om hunden preger avkommet godt eller dårlig for å få et riktig bilde av hundens avlsegenskaper.

Raseklubbens rolle i avlsarbeidet

Klubben må definere hvem reglene skal gjelde for. Og man må huske på at ting tar tid, men ødeleggelsen av en rase kan gå fort! Det må være en balanse mellom krav og anbefalinger. Kull som oppfyller alle "skal" og "bør" kan formidles gjennom valpeformidlingen.

Når vi snakker om helse er det viktig å huske at **helse er mer enn mangel på sykdom**. Sunn konstruksjon er grunnlaget for sunn funksjon. Helse er altså mer enn HD, men det er ofte lett å konsentrere seg om tilstander som er lette å diagnostisere og måle. Vi skal ikke plukke ned en frisk hund for å se om den kan ha noen skjulte lyter, men det finnes mange sykdommer i både skjelett, muskler og organer som vil påvirke en hunds daglige helse.

Hva skal vi legge til grunn som oppdrettere?

Som oppsummering kan vi gjenta prinsippene for moderne hundeavl

- 1) Definere avlsmål, vektlegging av egenskaper
- 2) Etablere objektive registreringssystemer på 5 egenskaper
- 3) Beregne arvbarehet for avlsmål og sammenhengen mellom egenskapene
- 4) Velge avlsopplegg
- 5) Beregne avlsverdier og rangere individene
- 6) Seleksjon gjennom å bruke de beste mest, men samtidig å unngå matadoravl.

Faktorer som inngår i de overordnede avlsmål i en klubb;

- 1) Mentalitet
- 2) Helse
- 3) Bruksegenskaper
- 4) Eksteriør
- 5) Fertilitet

Avlsrestriksjoner må sees i sammenheng med de overordnede målene, klubbens avlsmål og rasens størrelse (viktig å beholde genetisk variasjon). Seleksjonen er bare effektiv i den grad forskjellen mellom individene er arvelig betinget.

KONKLUSJON

Ved utvalg av avlsdyr;

- Se på hele rasen * Avlsdyrene velges blant den beste halvparten
 - * Avlsrestriksjoner må ikke utelukke mer enn 50%
- Se på hele hunden * Ingen hund er fri for defektgen
 - * Sett egenskapene opp mot hverandre
- Unngå matadoravl * Oppretthold genetisk variasjon
- **BRUK BARE KLINISK FRISKE HUNDER I AVL!!!**
 - En hund som er syk, skal ikke ha valper!!!

Dette var mitt 6. NKK kurs og som vanlig var det veldig lærerikt og underholdende. Utover E. Mjørum, A. Indrebø og R. Nydal, hadde vi også foredrag av Wenche Eikeseth, Vidar Grundetjern og Marianne Volden.

På en måte føler jeg meg nesten litt "hjernevasket" av Astrid Indrebø; På alle disse kursene har hun gjort og gjentatt en setning som for meg er blitt helt grunnleggende; "Man parrer bare klinisk friske hunder!!" Og etter dette kurset sitter jeg også igjen med et nytt sitat; "Jeg unner ikke min verste fiende en hund med kløe".

Dette referatet ble kanskje litt stort og overveldende, men det er akkurat slik man føler seg etter å ha vært på slike kurs. Så fortvil ikke, men la det synke inn litt. Og så kan du heller lese det på nytt senere.

På tampen vil jeg anbefale bøkene " Hund- avl og helse" og "Genetikk avl og oppdrett". Alle som har mulighet oppfordres på det sterkeste til å delta på NKK kursene "Hund og helse". Disse vil alle ha utbytte av, også ikke-oppdrettere!!!

Lisbeth Høyem

Lykken er en shiba –eller to- i sengen Foto Lisbeth Høyem